

Frida Kahlo'nun Otoportrelerinin Feminist Sanat Bağlamında İncelenmesi¹

Sena Burnazoğlu²

ÖZ

Meksika kökenli ünlü bir ressam olan Frida Kahlo'nun resimlerinde çocukluğundan itibaren yaşamını, aşk ilişkilerini ve sağlık sorunlarını yansıtan otobiyografik unsurlar ön plana çıkmaktadır. Bütün bunların yanı sıra kadın hareketleri onun yaşamının ve sanat tarzının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu makale, ressam Frida Kahlo'nun otoportrelerinin feminist sanat bağlamında incelenmesini ele almaktadır. Kahlo'nun çalışmaları genellikle toplumsal cinsiyet, kimlik ve bedensellik hakkında güçlü ve etkileyici bir perspektif ortaya koyar. Onun sanatçı kişiliğini feminist teori ve sanatın kesişim noktasında aramak gerekir. Bu araştırma, sanat tarihi, toplumsal cinsiyet çalışmaları ve feminist teori arasındaki ilişkiyi "Kolyeli Otoportre", "Saç Örgülü Otoportre", "Kırılmış Saçlı Otoportre", "Kırık Sütun", "İki Frida", "Evrenin Aşk Kucaklayışı" resimleri örneğiyle Frida Kahlo'nun otoportreleri üzerinden ele almıştır.

Bu yöntemden hareketle Kahlo'nun otoportrelerinde kadınlık ve kadın kimliğinin karmaşık yapısı ortaya konularak onun eserlerinin feminist sanat ve düşüncenin gelişimine nasıl katkıda bulunduğunu incelemek, makalenin ana amacını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda yapılan literatür taraması ve incelemeler sonucunda Kahlo'nun otoportrelerinin hem onun kişisel deneyimlerinin bir yansıması hem de feminist teorideki cinsiyet rolleri, bedensellik ve kadın deneyiminin tartışma alanını oluşturan örnekler olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Frida Kahlo, Feminist Sanat, Otoportre, Bedensellik, Cinsiyet Roller.*

¹ Geliş Tarihi: 06 Nisan 2023 – Kabul Tarihi: 27 Kasım 2023

² Sena Burnazoğlu, Pangea Ceramic Şirket Sahibi, Seramik Sanatçısı ve İllüstratör, burnazsena@gmail.com, Orcid No: 0009-0003-9150-7439

Examination of Frida Kahlo's Self-Portraits in the Context of Feminist Art

ABSTRACT

In the paintings of Frida Kahlo, a famous painter of Mexican origin, autobiographical elements that reflect her life, love relations and health problems come to the fore from childhood. In addition to all this, women's movements constitute an important part of her life and art style. Therefore, this article deals with the study of the Self-Portraits of the painter Frida Kahlo in the context of feminist art. Kahlo's work often reveals a strong and impressive perspective on gender, identity and physicality. It is necessary to seek his artist personality at the intersection of feminist theory and art. This research includes the relationship between art history, gender studies and feminist theory "Self-Portrait with Necklace", "Hair Braided Self-Portrait", "Self-Portrait with Cropped Hair", "Broken Column", "Two Fridas ", "Love Embrace of the Universe" has been handled through the self-portraits of Frida Kahlo with the example of pictures.

Based on this method, it is the main purpose of the article to examine how her works contribute to the development of feminist art and thought by revealing the complex structure of femininity and female identity in Kahlo's self-portraits. As a result of the literature review and reviews for this purpose, it has been observed that Kahlo's self-portraits are both a reflection of his personal experiences and examples of gender roles in feminist theory, bodily and female experience.

Keywords: *Frida Kahlo, Feminist Art, Self-Portrait, Physicality, Gender Roles.*

Giriş

Feminizm, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın haklarının savunulması açısından yalnızca politik bir hareket değil, aynı zamanda akademik disiplinlerde ve sanat dünyasında da önemli bir role sahip olmuştur. Sanat ise özellikle feminist düşünce ve kadınların yaşam deneyimlerinin ifade edilmesi açısından güçlü bir araçtır. Bu araçların en önemlilerinden biri resim sanatıdır. Bu bağlamda, Meksikalı sanatçı Frida Kahlo'nun eserleri, kadınsılığın, cinsiyet rollerinin ve kişisel deneyimin ifadesi açısından hem feminizmin hem de sanatın keşişim noktasında yer almaktadır. Onun eserleri feminist sanatın öne çıkan en önemli örneklerindedir.

Frida Kahlo, 20. yüzyılın en etkileyici ve tanınmış ressamlarından biridir. Kişisel yaşamındaki travmaları, başarıları, politik inançları ve sanatsal vizyonu ile kendi döneminin ötesinde bir etkiye sahip olmuştur. Eserlerinde kadınsılığı, acıyı ve kişisel deneyimleri tasvir ederken, Frida Kahlo aynı zamanda cinsiyetin, bedenselliğin ve kimliğin sosyal ve politik boyutlarına da ışık tutmaktadır. Bu bakımdan, Frida Kahlo'nun otoportreleri feminist sanatın çarpıcı ve etkileyici örnekleri olarak değerlendirilebilir.

Feminist sanat, sanat tarihinin genellikle erkek egemen olan anlatısına karşı bir alternatif sunmaktadır. Feminist sanatçılar, kadınların deneyimlerini ve düşüncelerini merkeze alarak kadınları görünür kılmak ve güçlendirmek için çalışmışlardır. Frida Kahlo'nun otoportreleri feminist sanatçıların bu çabalarının en önemli örneklerinden biridir.

Frida Kahlo'nun otoportreleri, bir kadın olarak kendi deneyimlerini, acılarını, se-

vinçlerini ve umutlarını doğrudan ve çarpıcı bir şekilde yansıtmaktadır. Otoportreler, Kahlo'nun fiziksel ve duygusal acısının yanı sıra toplumsal cinsiyet rolleri ve kimliğin karmaşık doğasını da yansıtmaktadır. Bu doğrultuda makale, Frida Kahlo'nun otoportrelerinin feminist sanat bağlamında incelenmesi üzerine odaklanmaktadır. Makalenin amacı, Frida Kahlo'nun otoportrelerinde kadınsılık ve kimliğin karmaşık ve çok yönlü ifadelerini ortaya çıkararak, bu eserlerin feminist sanat ve düşüncenin gelişimine nasıl katkıda bulunduğunu incelemektir. Bir başka ifadeyle makalede, Frida Kahlo'nun otoportrelerinin feminist sanat bağlamında nasıl anlaşılacağı konusunda daha derin bir anlayışa ulaşmayı hedeflemektedir.

Genel bir değerlendirme gerçekleştirildiğinde; makale, Frida Kahlo'nun otoportrelerinin feminist sanat bağlamında incelenmesi üzerine odaklanmaktadır. Ayrıca, çalışmada Kahlo'nun belirli otoportreleri analiz edilerek, bu eserlerin kadın kimliği, cinsiyet, toplumsal cinsiyet rolleri ve kişisel deneyim ifadeleri üzerindeki derinlemesine etkileri incelenmektedir.

Feminist Sanatın Tarihi ve Teorik Çerçevesi

Feminizm, kadın haklarını savunmak amacıyla erkek ve kadın arasındaki adaletsiz ilişkiyi ortadan kaldırmayı amaçlayan bireysel ve toplumsal düşünce, eylem ve hareketlerin tümünden oluşur. Kelimenin Latince "femina" ve onun Fransızca türevi "feminisme"den geldiği söylenmektedir (Taş, 2016) ve eşanlamlısı "hatunculuk" (Pauçtle, 2022) olarak da ifade edilebilmektedir.

Calas ve Smircich' in (2006) çalışmasında işaret ettiği gibi çoğu feminist teori,

özellikle toplumsal düzenlemelerde erkek egemenliğinin tanınmasına ve bunun bir tahakküm biçimine dönüştürülmesine olan inanç gibi belirli varsayımları paylaşmaktadır. Feminizmin teorik perspektifleri çoğunlukla eleştirel söylemlerdir. Feminist teori statükonun bir eleştirisi olduğu için her zaman politiktir.

Gherardi'ye (2005) göre feminizm, "Kadın nedir?" sorusuna cevap veren üç kavram olan Beden, Toplum, Kültür veya Politika, Dil çerçevesinde incelenebilir.

1. Beden: Bedeni, erkek ve kadın cinselliğinin ve üreme kapasitesinin fiziksel ve biyolojik görünüm bağlamında temel dayanağı olarak gören yaklaşımlar, kadının niteliklerini tanımlamak için dişil bedeni kullanmaktadır. Ayrıca, fiziksel ve duygusal bakım ve desteğin yanı sıra empati kurma yeteneğinin de kadınlara özgü olduğuna inanılmaktadır. Bu yaklaşıma göre cinsiyet, kadın ve erkek arasında ayırım yapmak için biyolojik materyali oluşturan bedendir (Gherardi, 2005).

2. Toplum, Kültür veya Politika: Bu yaklaşıma göre beden, "kadın" öznesinin fiziksel merkezinden daha semboliktir (Gherardi, 2005). Biyolojik ve fizyolojik olarak bireyler eril veya dişil bedenlerine sahiptir. Bu bedenlere sahip kişiler ise, içinde doğdukları toplumsal kültür bağlamında şekillenmekte ve kadın-erkek kimliği kazanmaktadır. Başka bir deyişle, fiziksel ve biyolojik farklılıklar içindeki bireysel algı, tutum ve davranışlar sosyal ve kültürel inançlara göre şekillenmektedir (Gürşimşek ve Günay, 2005).

3. Dil: Dilbilimsel tartışmalar, özellikle postmodernizmden bu yana, toplumsal cinsiyet ve kadın hakkındaki feminist teo-

rilerin tartışmalarını da etkilemiştir. Öyle ki; bir özne olarak bireyin kimliği, içinde buldukları toplumun dil kalıpları ve bu kalıplardan doğan ideolojiler temelinde şekillenmiştir. Bu kimlik oluşturan ideolojilerin genel olarak ataerkil bir yapıya sahip olduğu söylenebilmektedir. Sonuç olarak feminist dilbilimciler, erkek egemen dil kalıpları içinde kadın kimliğinin erkek kimliğine göre marjinalleştirildiğini ve bu nedenle kadının toplumdaki ikincil konumunun meşrulaştırıldığını öne sürmektedirler (Çetinel ve Yılmaz, 2016).

Feminist sanat, genel olarak kadınların yaşam deneyimlerini, tarihini ve konumunu gözler önüne sermeye ve eleştirel bir şekilde sorgulamaya yönelik sanatsal çabaları kapsamaktadır. Feminist sanatın kökenleri, 1960'lar ve 1970'lerde, kadın hakları hareketinin ve ikinci dalga feminizminin yükselişi sırasında belirginleşmiştir (Robinson, 2015). Bu dönemde sanatçılar ve eleştirmenler, sanat tarihinin ve kurumlarının cinsiyetçi ve erkek egemen doğasını açığa çıkarmak ve meydan okumak için çeşitli stratejiler kullanmışlardır.

Robinson'un (2015) belirttiği gibi, feminist sanatın teorik çerçevesi, kadınların toplumdaki rolünün, deneyimlerinin ve tarihlerinin daha geniş anlamını araştırmaktadır. Feminist sanatçılar ve eleştirmenler, sanat eserlerini genellikle cinsiyetin ve cinselliğin sosyal ve kültürel yapılanmasını analiz etmek ve eleştirmek için bir araç olarak kullanmaktadırlar. Bu bakış açısı, eserlerin salt estetik değerlerini veya teknik ustalığını değil, aynı zamanda bunların toplumsal cinsiyet rollerini, cinsiyetçilik ve kadınların toplumsal konumuna nasıl katkıda bulunduğunu veya bunlara nasıl meydan okuduğu ile ilgilidir.

Deepwell'in (2010) belirttiği gibi feminist sanat, sanatı kadın deneyiminin ve sesinin bir ifadesi olarak görme ve yorumlama konusunda öncü olmuştur. Bu yaklaşım, sanatın özellikle kadınlar ve diğer cinsiyetçilikten etkilenen gruplar için sosyal ve politik ifadenin güçlü bir aracı olabileceğini göstermektedir.

Frida Kahlo'nun çalışmaları, feminist sanatın tarihi ve teorik çerçevesi üzerinde duran bu tartışmalar çerçevesinde ele alındığında Kahlo hem sanatsal tekniklerini hem de temalarını kullanarak, kadınların yaşam deneyimlerini ve toplumsal konumunu eleştirel açıdan sorgulayan bir sanatçı olarak tanımlanabilir (Herrera, 2002). Bunun yanı sıra Kahlo'nun sanatı, kadınların bedenlerinin, deneyimlerinin ve kimliklerinin çok çeşitli ve karmaşık yönlerini gözler önüne serer (Zamora, 1990).

Sonuç olarak, feminist sanatın tarihi ve teorisi, kadınların toplumdaki rollerinin, deneyimlerinin ve tarihlerinin daha geniş açıdan anlamını araştıran bir çerçeve sunar. Bu çerçeve, Frida Kahlo'nun sanatını ve feminist sanatın genel tarihini ve teorisini anlamaya yardımcı olabilecektir (Tibol, 1993).

Frida Kahlo: Hayatı ve Sanatı

Frida Kahlo, 20. yüzyılın en önemli ve en tanınmış sanatçılarından biri olarak kabul edilmektedir. Hayatını ve sanatını hem kişisel deneyimleri hem de yaşadığı dönemin toplumsal ve politik etkileri şekillendirmiştir.

1907'de Meksika'da doğan Frida Kahlo, genç yaşta çeşitli sağlık sorunlarıyla mücadele etmiştir. Altı yaşındayken çocuk felci geçirmiş ve bu durum onun sağ bacağının diğerinden daha kısa ve daha ince olması-

na neden olmuştur. Daha sonra, on sekiz yaşındayken geçirdiği trafik kazası, hayatını derinden etkileyen kronik ağrılarına ve defalarca ameliyat olmasına neden olmuştur. Bu deneyimler, Kahlo'nun sanatında sürekli bir tema haline gelmiş, onun eserleri ağrı ve acının görsel temsillerini oluşturmuştur (Herrera, 2002).

Frida Kahlo, Meksika'nın yerli kültürlerine ve popüler sanatına derinden ilgi duymuş, bu ilgi, eserlerinde belirgin bir şekilde ortaya çıkmıştır. Meksika'nın geleneksel giysilerini giymeyi tercih etmiş, yerel bitki ve hayvan türlerini, Hristiyan ve Meksika yerlisi sembolleriyle birleştiren sanat eserlerinde yerel unsurları kullanmıştır (Zamora, 2010).

Sanatçının özgün otoportrelerinde, kendi bedeni ve kimliği üzerindeki düşünceleri ve hisleri yer almaktadır. Bu otoportrelerde, Frida Kahlo sıklıkla acı, çaresizlik ve yeniden doğuş temalarını kullanmaktadır. Bu temalar, hem kişisel yaşamındaki zorluklara ve deneyimlere hem de daha geniş anlamda kadın deneyimlerine ve tarihe atıfta bulunmaktadır (Tibol, 1993).

Frida Kahlo'nun evliliği ve politik aktivizmi de sanatını önemli ölçüde etkilemiştir. 1929'da ünlü Meksikalı ressam Diego Rivera ile evlenmiş ve bu ilişki Frida Kahlo'nun sanatında büyük bir rol oynamıştır. İlişkileri sıklıkla gergin ve zorlu olmasına rağmen Diego Rivera, Frida Kahlo'nun sanatsal gelişimini büyük ölçüde desteklemiş ve ona ilham kaynağı olmuştur. Diego Rivera'nın Frida Kahlo ile evliliği önemlidir; çünkü bu birliktelik her ikisinin de sanatında önemli bir rol oynamıştır. 1929 yılında evlendikten sonra hem sanatsal açıdan hem de özel yaşamlarıyla karşılıklı olarak birbirlerini etkilemişlerdir. Frida Kahlo'nun eserlerin

de Diego Rivera ile olan sorunlu ilişkisinde yaşadığı zorluklar sıkça yer almıştır.

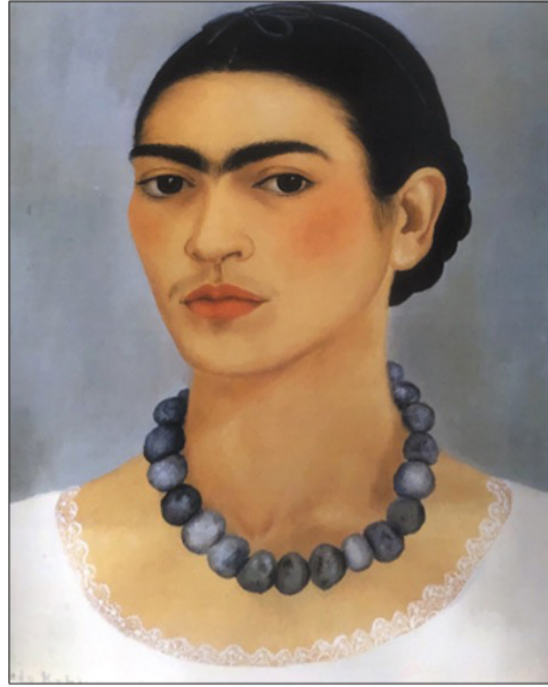
Frida Kahlo ayrıca politik açıdan aktif bir birey olarak da öne çıkmış ve Meksika Komünist Partisi'ne üyeliği ile gündem olmuştur. Bu politik bağlantılar, Frida Kahlo'nun sanatında Meksika ve yerli halklarının tarihini ve kültürünün yansımaları şeklinde görülmektedir (Herrera, 2002).

Sonuç olarak, Frida Kahlo'nun hayatı ve sanatı onun kişisel deneyimlerini, politik inançlarını ve Meksika'nın yerli ve popüler kültürüne olan derin bağlılığını yansıtmaktadır. Onun sanatı, yukarıda ele aldığımız deneyimler ve bağlantılar üzerinden okunduğunda, kadınların ve özellikle de Frida Kahlo'nun kendi yaşamının karmaşıklığını ve zenginliğini anlamak için değerli bir araç olabilecektir.

Frida Kahlo'nun Otoportreleri: Kadınsılık, Bedensellik ve Kimlik İfadesi

Frida Kahlo, hayatının büyük bir kısmını sanata adanmış bir ressamdır ve çalışmalarını genellikle otoportrelerini içermektedir. Kendine özgü stili ve güçlü temaları ile Frida Kahlo'nun otoportreleri kadınsılık, bedensellik ve kimlik ifadesi üzerine yoğunlaşmaktadır.

Frida Kahlo 1933 tarihli "Kolyeli Otoportre" eserinde, kendini ciddi ve masalsi bir güzellikle göstermektedir ve doğrudan izleyiciye bakmaktadır. Saf beyaz giysisinin sadece üst kısmı gözükmektedir. Genç, ciddi, vakur ve kendinden emin gibi görünse de bir derdi varmış gibi durmaktadır. Frida Kahlo'nun fotoğraflarda sık sık görülen yeşim taşından antika gerdanlıklar onun takmayı çok sevdiği özel bir aksesuardır. Bu otoportresindeki gerdanlık eski taşların bütün ağırlığıyla narin boynuna

Resim 1. Frida Kahlo, "Kolyeli Otoportre", 1933 (Gelman Koleksiyonu, 2010)

yüklenmekte ve insanların kolay kolay üstlerinden atıp kurtulamadığı eski hikayeleri simgelemektedir. Beyaz giysisinin dekoltesini süsleyen ince dantel, Frida Kahlo'nun üzüntülerini içselleştirdiğini ima etmektedir. İspanyolcada "encaje" dantel demektir ama aynı zamanda "encajar" fiili bir yenilgiyi hazmetmek, içine atmak anlamlarına da gelmektedir. Bu kelime oyunu da resimde Frida Kahlo'yu üzen durumların olduğu desteklenmektedir (Gelman Koleksiyonu, 2010).

Frida Kahlo 1941 tarihli "Saç Örgülü Otoportre" adlı eserinde hermafrodit biçimde görülmektedir. Özenle çizdiği bıyıklarıyla, kaşlarının ortasındaki tüylerle güçlü, olgun ve her iki cinsiyetten de insanı sevmesiyle kucaklayıcı olduğunu hissettirmektedir. Kuş kanadına benzeyen kaşlarıyla, özgürlükçü olduğunu anlatmıştır. Çoğu kadın gibi o da bıyıklarını ve kaşlarını alabilecekken, o biseksüelliğini de belli etmek için almamış ve eserlerinde de göstermiştir.

Resim 2. Frida Kahlo, "Saç Örgülü Otoportre", 1941 (Gelman Koleksiyonu, 2010)

Frida Kahlo, bu otoportresinde kendini egzotik ve dik başlı biri olarak resmetmiştir. Frida Kahlo'nun resimde giysisi yoktur ve korunmasızdır, sadece çıplaklığını örten bir üzüm asması vardır. Asma yaprağı cennet giysisi sayılmış ve Frida Kahlo'nun da sık sık kullandığı semboller arasında ölümsüz aşkı simgelemektedir. Eski taşlardan oluşan kolyesinde, erkek kafası şeklinde bir taş vardır. Bu taş, eşi ile barışıklarının bir göstergesi olmuştur. Ayrıca Frida Kahlo, bu resmini eşi ile ikinci kez evlendikten hemen sonra yapmıştır. Frida Kahlo'nun erkekle dişi arasına yerleştirdiği uzun taş ise yakınlaşmayı engellediğini belirtmiştir. Bunun nedeni Frida Kahlo ve eşi ikinci evliliklerinde cinsellikten uzak durmaya karar vermeleridir. Buna ek olarak ifade etmek gerekirse; esere adını veren fantastik saç modeli, başın üstünde dimdik duran saç örgüsüdür. "Oaxaca" yöresinde Chinantla'da yaşayan genç kızlar saçlarını, bu kendi-

lerine özgü biçimde taşımaktadırlar. Kalın yün iplerle saçlarını örmekte, tepelerinde "brezel" çöreğine benzer bir model oluşturmaktadırlar (Gelman Koleksiyonu, 2010).

Frida Kahlo, 1940 tarihli "Kırılmış Saçlı Otoportre" adlı eserinde eşi ile boşanma aşamasındayken yapmıştır. Çok sevdiği saçlarını keserek, toplumdaki kadın algısına karşı durmuştur. Ayrıca erkeksi tarzı, saç, kaşları ve bıyıklarıyla da Frida, kadınsı özelliklerini reddetmiş ve kendi kişisel kimliğini gizlemeden ortaya koymuştur.

Tepki olarak da ataerkil toplumun kadınsı bulmadığı hatta çirkin olarak nitelendirdiği özellikleri ön plana çıkararak onları bu eserinde de yansıtmıştır. 'Bana ait en güzel şey' olarak betimlediği kaşları ve bıyıklarını almaması onun genel normlara baş kaldıran karakterini göstermiştir (Öcal, 2020).

Resim 3. Frida Kahlo, "Kırılmış Saçlı Otoportre", 1940 (Öcal, 2020).

Resim 4. Frida Kahlo, "Kırık Sütun", 1944
(Artincontext, 2022).

Genel olarak bir değerlendirme gerçekleştirildiğinde, Frida Kahlo'nun otoportrelerinde kadınsılığın çeşitli yönlerini ifade eden güçlü bir tema bulunmaktadır. Örneğin; "Kırık Sütun" adlı eserinde Frida Kahlo, bedeninin fiziksel acısını ve kırılganlığını çıplak bir şekilde tasvir etmektedir. Bu tasvir, kadınsılık ve bedensellik konusundaki sosyal normlara ve beklentilere meydan okumaktadır. Bu eser 1944 yılında, 18 yaşında yaşadığı ağır trafik kazasının yol açtığı komplikasyonları tedavi etmek amacıyla geçirdiği omurilik ameliyatının hemen sonrasında, yağlı boya tekniğiyle masonit üzerine çizdiği tablodur (Artincontext, 2022).

Frida Kahlo 1939 tarihli "İki Frida" adlı eserinde, Kahlo'nun iki farklı kimliğini (Avrupalı ve Meksikalı) temsil ederek, kimlik ve aidiyet konuları üzerine derinlemesine bir bakış sunmaktadır (Wilcox & Henestrosa, 2018). Bu resim, Kahlo'nun ilk büyük boyutlu eseri olarak kabul edilir ve en önemli tablolarından biri olarak kabul görülmektedir. Bu çiftli otoportrede Frida Kahlo, kendini iki farklı şekilde tasvir etmektedir; birinde beyaz renkte Viktorya dönemi Avrupa stilinde bir elbise, diğerinde ise yerel Tehuana kıyafeti giyer. Bu sanat eseri,

şu anda Mexico City'deki Modern Sanat Müzesi'nde sergilenmektedir (Lindauer, 2014).

Kahlo'nun eserleri, ayrıca bedensellik ve cinsellik konularına cesur bir şekilde meydan okuyan güçlü sembollerle doludur. Eserlerinde sık sık kendi bedenini ve cinselliğini ifade eden ve genellikle cinsiyet normlarına meydan okuyan semboller kullanmıştır. Örneğin; "Evrenin Aşk Kucaklayışı" adlı eserinde, Frida Kahlo bedenselliği

ve anneliği evrensel bir sevgi ve bağlılık simgesi olarak ifade etmektedir (Ertaş, 2004). Frida Kahlo'nun otoportreleri, feminist sanat akımı bağlamında bireysel ve toplumsal kadın deneyimini, acıyı, yıkımı ve yeniden doğuşu sembolik bir dille anlatma biçimiyle önemlidir. Otoportrelerinde bedenini ve kişiliğini açıkça ve cesurca sergileyen Frida Kahlo, geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini ve estetik idealleri sorgulamaktadır. Kıyafetler, takılar ve özellikle de bedeni üzerinde yer alan tüyler, bedeninin gerçekçi ve sansürsüz temsiliyle fe-

Resim 5. Frida Kahlo, "İki Frida", 1939
(Lindauer, 2014).

Resim 6. Frida Kahlo, "Evrenin Aşk Kucaklayışı", 1949 (Gelman Koleksiyonu, 2010).

minist bir direnişi ifade etmektedir. Ayrıca, ıstırap ve acıyı çoğunlukla doğurganlık ve annelikle ilişkilendirilen kadın bedeni üzerinden resmederek, kadın deneyimini sorgulamakta ve genişletmektedir. Bu nedenle, Frida Kahlo'nun otoportreleri, sadece kişisel tarihini ve yaşam deneyimlerini yansıtmakla kalmamakta, aynı zamanda feminist bir bakış açısıyla kadın kimliğinin ve deneyiminin daha geniş bir incelemesini sunmaktadır.

Sonuç

Bu çalışma, Meksikalı sanatçı Frida Kahlo'nun otoportrelerinin feminist sanat bağlamında incelenmesi üzerine yoğunlaşmıştır. Frida Kahlo'nun, sanatı kişisel yaşam deneyimlerini ve toplumsal cinsiyet kimliğini vurgulayan bir araç olarak kullanmasını, feminist sanatın merkezi konulara nasıl dahil olduğunu ve hatta ona öncülük etmesini ortaya koymuştur. Feminist sanatın tarihi ve teorik çerçevesi ele alınarak, Frida Kahlo'nun çalışmalarının bu bağlamda anlaşılması hedeflenmiştir. Feminist sanat, toplumsal cinsiyet normlarına, cinsiyet eşitsizliklerine ve patriyarkal toplum

yapısına meydan okuyan bir sanat formudur. Frida Kahlo'nun otoportrelerinde belirgin olan kadınsılık, bedensellik ve kimlik ifadesi temaları, feminist sanatın bu temel hedeflerine uygun düşmektedir. Frida Kahlo'nun sanatı üzerine genel bir araştırma yapılarak, kişisel ve sanatsal yaşamı detaylandırılmıştır. Kişisel acılarını, kadınlığını ve Meksikalı kimliğini sanatında sergileyerek, kadınsı bedeni ve kimliği kendine özgü bir biçimde temsil ettiği görülmektedir. Frida Kahlo'nun otoportrelerinin analizi, bu eserlerde kadınsılık, bedensellik ve kimlik ifadesinin nasıl vurgulandığını göstermiştir. Kadın bedeni, acı ve direnişin bir sembolü olarak temsil edilmiştir. Ayrıca, çoklu kimliklerin ve "çift cinsiyetli" feminizmin bir yansıması olarak, Frida Kahlo'nun cinsel kimliğindeki karmaşayı eserlerinde gözler önüne serdiği açıkça görülmektedir. Sonuç olarak, Frida Kahlo'nun otoportreleri, feminist sanatın temel ilkelerini ve hedeflerini önemli ölçüde yansıtmaktadır. Eserleri, kadın deneyimlerini, bedenselliği ve kimliği ifade etme biçimleri üzerinden, toplumsal cinsiyet normlarına ve toplumsal cinsiyet eşitsizliklerine meydan okumaktadır ve bu konulara yeni bakış açıları getirmektedir. Bu nedenle, Frida Kahlo'nun sanatının feminist sanatın genel çerçevesi içinde ele alınması, onun önemini ve etkisini daha iyi anlamaya yardımcı olabilmektedir.

Kaynakça

Artincontext (2022). Kırık Sütun - Erişim adresi: <https://artincontext.org/the-broken-column-frida-kahlo/> (20/05/2023).

Calás, M. B. & Smircich, L. (2006). 1.8 On Yıl Sonra 'Kadının Bakış Açısından': Feminist Örgüt Çalışmalarına Doğru. Sage Organizasyon Çalışmaları El Kitabı , 284-347.

Çetinel, E. ve Yılmaz, S. E. (2016). Feminist

Teori: Yönetim ve Organizasyon Alanına Eleştirel Bir Yaklaşım. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(2), 119-148.

Deepwell, K. (2010). *Women Artists Between the Wars: 'A Fair Field and No Favour'*. Manchester University Press.

Ertaş, N. (2004). Frida Kahlo ve Kendini İfade Etmenin Yolu Olarak Otoportre . *Kültür ve İletişim* , 7 (1) (13) , 125-144.

Gelman Koleksiyonu, (2010). *Frida Kahlo & Diego Rivera*. İstanbul: Pera Müzesi.

Gherardi, S. (2005). *Feminist Theory and Organization Theory: A Dialogue On New Bases*.

Gürşimşek, I. ve Günay, V. D. (2005). Çocuk Kitaplarında Cinsiyet Rollerinin İşlenişinde Kullanılan Dilsel ve Dildışı Göstergelerin Değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 53-63.

Herrera, H. (2002). *Frida: A Biography of Frida Kahlo*. Harper & Row.

Lindauer, M. A. (2014). *Devouring Frida: The Art History and Popular Celebrity of Frida Kahlo*. Wesleyan University Press.

Öcal, S. (2020). *Feminist Sanat Bağlamında Frida Kahlo*. *İdil*, 70 (2020 Haziran), 929–937.

Pauçtle (2023). *Feminizm - Erişim Adresi*: [https://pauçtle.com/entr/soz/feminizm/\(31/03/2023\)](https://pauçtle.com/entr/soz/feminizm/(31/03/2023)).

Robinson, H. (2015). *Feminism-Art-Theory: An Anthology 1968-2014*. Wiley-Blackwell.

Tibol, R. (1993). *Frida Kahlo: An Open Life*. University of New Mexico Press.

Wilcox, C. & Henestrosa, C. (2018). *Frida Kahlo: Making Her Self Up*. V & A Publishing.

Zamora, M. (1990). *Frida Kahlo: The Brush of Anguish*. Chronicle Books.